

Oficiální výsledky Národního programu mamografického screeningu v roce 2021

Jan Daneš, Miroslava Skovajsová, Dana Houserková

Analýza dat (ve spolupráci s Národním screeningovým centrem ÚZIS ČR)

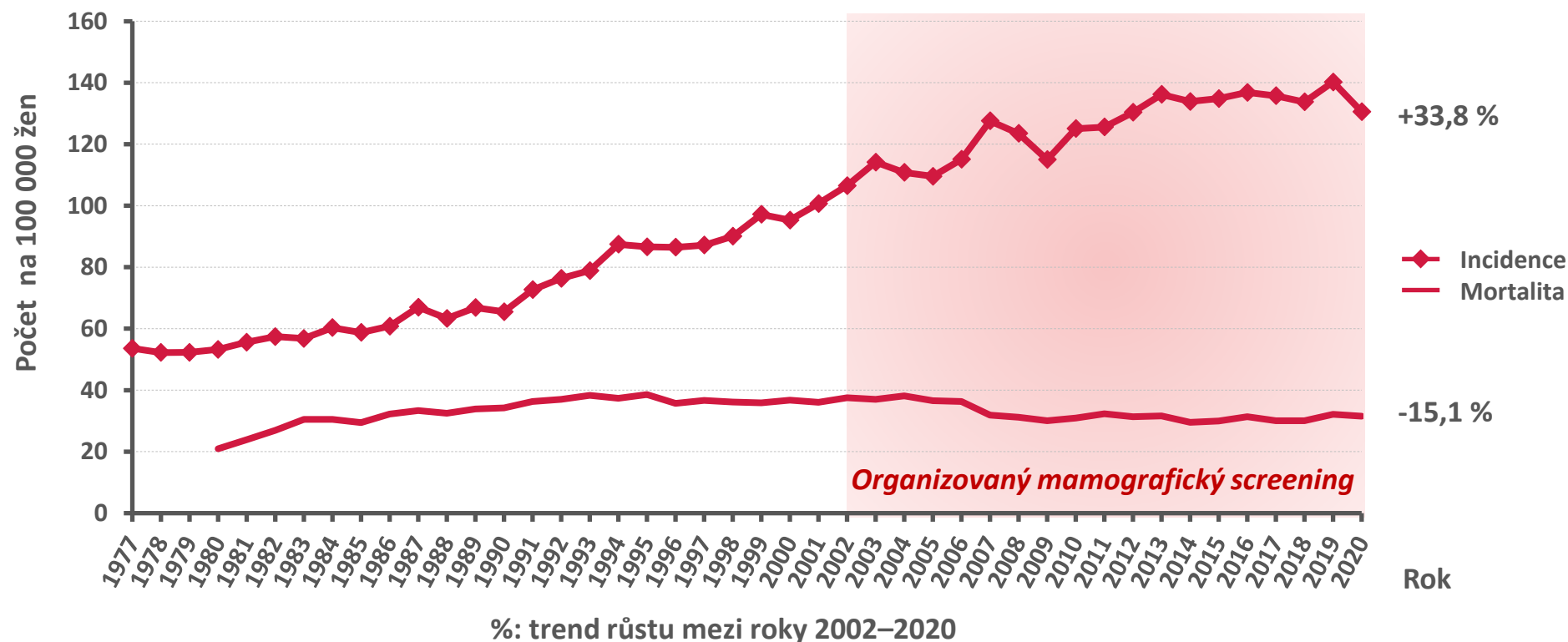
Ondřej Ngo, Monika Ambrožová, Daniel Klimeš, Ladislav Dušek, Ondřej Májek

Úvod

- V České republice probíhá od roku 2002 Národní program screeningu karcinomu prsu
- Program je od počátku plně organizovaný, s jasně definovanými pravidly a sítí kontrolovaných akreditovaných center
- Nedílnou součástí programu je jeho informační podpora, která umožňuje průběžné hodnocení celého screeningového procesu a jeho dopadu na cílovou populaci
- V lednu 2014 bylo v ČR zahájeno adresné zvaní žen do programu screeningu karcinomu prsu
- Program dosahuje významného populačního zásahu
 - ❖ bylo provedeno **10 454 731** screeningových mamografií
 - ❖ program pokrývá polovinu cílové populace žen starších 45 let, aktuální pokrytí žen ve věku 45–69 let činí **60,0 %**
 - ❖ u **57 204** žen byl odhalen zhoubný nádor, drtivá většina z nich v časných stádiích s velmi úspěšnou léčbou
 - ❖ údaje z datového auditu, centrální databáze mamografického screeningu, IBA LF MU

Populační data o epidemiologii zhoubných nádorů prsu

Incidence a mortalita zhoubných nádorů prsu v ČR

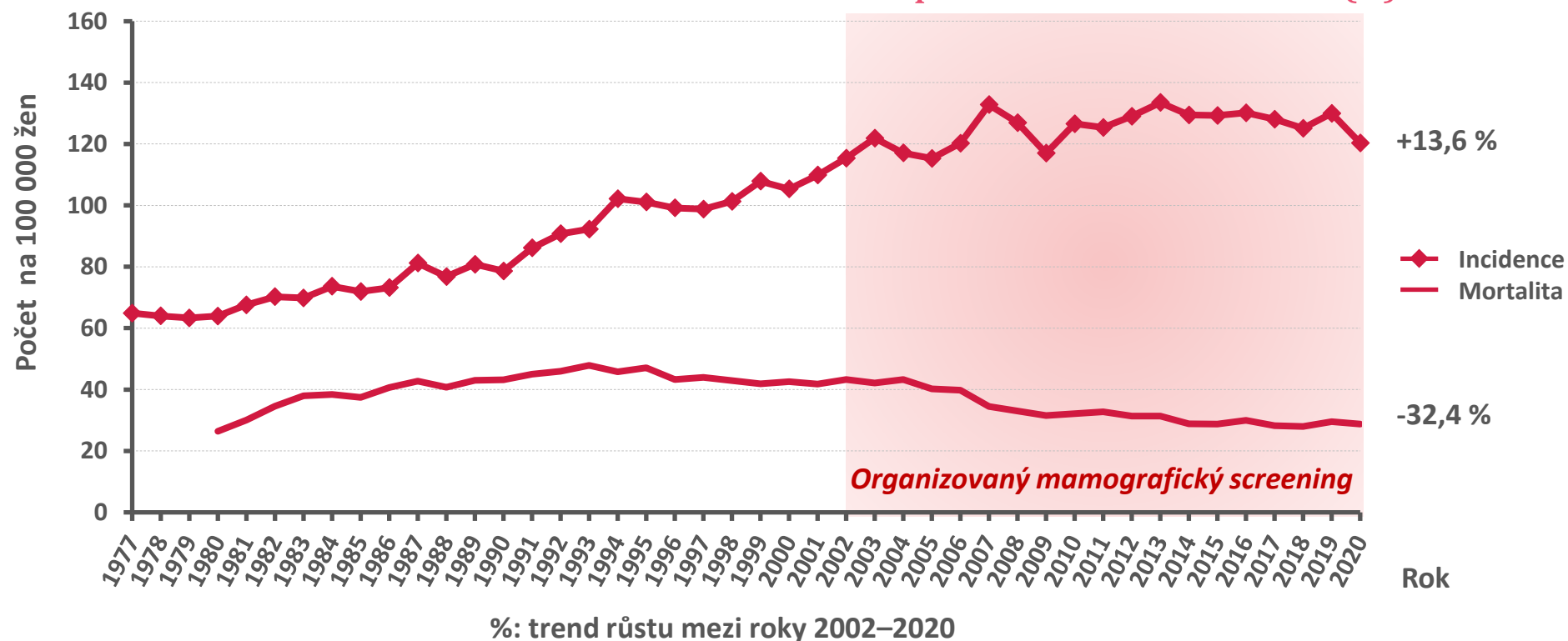

Zdroj dat: NSC/ÚZIS; Incidence – Národní onkologický registr ČR; Mortalita – Národní onkologický registr ČR do r. 1993, Český statistický úřad od r. 1994

Program významně ovlivňuje populační epidemiologii onemocnění
 Dlouhodobě klesající mortalita tohoto onemocnění při rostoucí incidenci svědčí
 o zřetelném dopadu screeningového programu na pokročilost onemocnění

Incidence a mortalita zhoubných nádorů prsu v ČR

Věkově standardizovaná incidence a mortalita dle evropského standardu ASR(E)

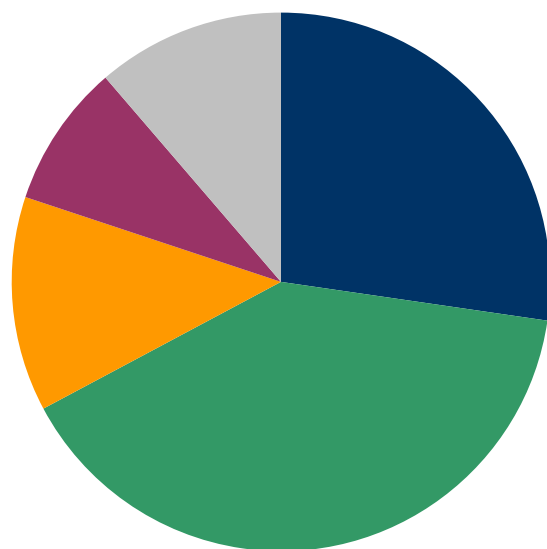

Zdroj dat: NSC/ÚZIS; Incidence – Národní onkologický registr ČR; Mortalita – Národní onkologický registr ČR do r. 1993, Český statistický úřad od r. 1994
ASR(E): Revision of the European standard population report of Eurostat's task force. 2013 ed. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2013.

Po věkové standardizaci incidence a mortality karcinomu prsu sledujeme od začátku screeningového programu podstatnější pokles

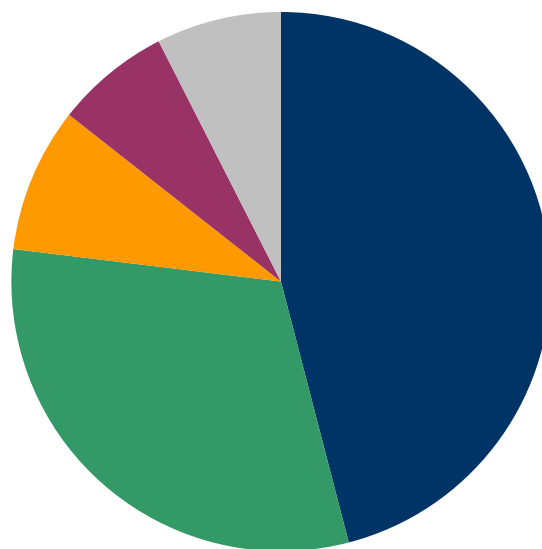
Srovnání zastoupení stadií – NOR, screening

NOR ČR: Rok 2000
n = 5 025

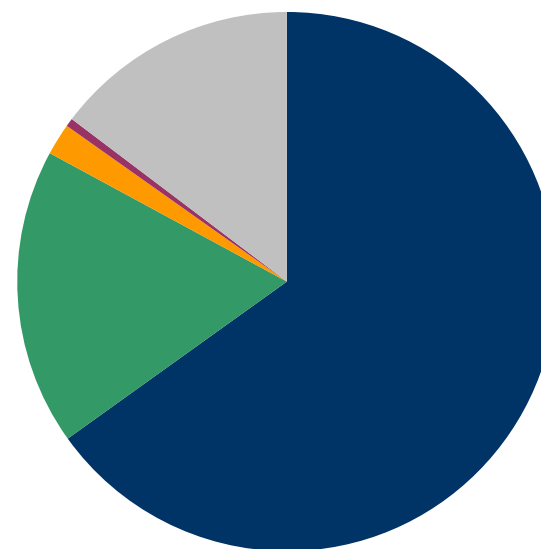
30,8 % stadium I
(mezi známými)

NOR ČR: Rok 2020
n = 7 086

49,7 % stadium I
(mezi známými)

Databáze screeningu:
Rok 2021, n = 3 802

76,3 % stadium I
(mezi známými, nepředléčenými)

POUZE INVAZIVNÍ

- Stadium I
- Stadium II
- Stadium III
- Stadium IV
- Neznámé

Zdroj dat: Národní onkologický registr ČR, NSC/ÚZIS

Zdroj dat: Institut biostatistiky a analýz, LF MU

**V celé populaci postupně roste zastoupení nejčasnějšího stadia
V samotném screeningovém programu jsou v prvním stadiu nalezeny tři čtvrtiny onemocnění**

Základní výsledky programu mamografického screeningu

Časový vývoj základních charakteristik programu

Všechny věkové skupiny	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Počet vyšetřených žen	694 979	704 098	698 507	728 509	674 117	742 989
Počet zachycených karcinomů	4 003	3 976	4 045	4 196	3 943	4 442
<i>Detekční míra (na 1 000 vyšetření)</i>	5,8	5,6	5,8	5,8	5,8	6,0
Počet žen s diagnózou dle velikosti primárního nádoru						
<i>Ca in situ</i>	442 (11,0 %)	433 (10,9 %)	484 (12,0 %)	459 (10,9 %)	445 (11,3 %)	495 (11,1 %)
<i>T1</i>	2 650 (66,2 %)	2 661 (66,9 %)	2 710 (67,0 %)	2 815 (67,1 %)	2 572 (65,2 %)	2 920 (65,7 %)
<i>T2</i>	405 (10,1 %)	445 (11,2 %)	403 (10,0 %)	442 (10,5 %)	433 (11,0 %)	463 (10,4 %)
<i>T3</i>	32 (0,8 %)	25 (0,6 %)	20 (0,5 %)	42 (1,0 %)	21 (0,5 %)	22 (0,5 %)
<i>T4</i>	11 (0,3 %)	16 (0,4 %)	10 (0,2 %)	15 (0,4 %)	14 (0,4 %)	10 (0,2 %)
<i>Nádor modifikovaný léčbou</i>	146 (3,6 %)	131 (3,3 %)	139 (3,4 %)	157 (3,7 %)	157 (4,0 %)	145 (3,3 %)
<i>Neznámá velikost</i>	317 (7,9 %)	265 (6,7 %)	279 (6,9 %)	266 (6,3 %)	301 (7,6 %)	387 (8,7 %)

Výrazně převládají nádory malé velikosti

Počet vyšetření v čase roste s výjimkou roku 2020, který je specifický z důvodu pandemie COVID-19.

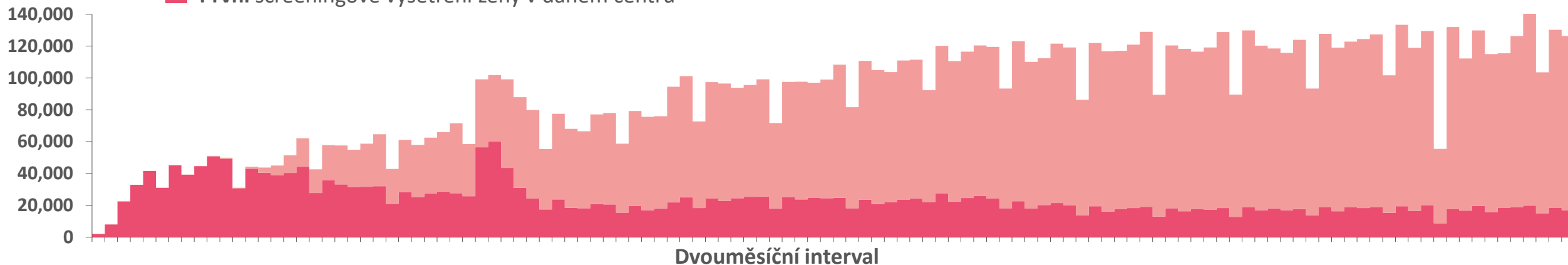
Relevantním údajem hodnocení trendu účasti je pokrytí mamografickým screeningem.

Objem screeningových vyšetření v jednotlivých měsících

Počet screeningových vyšetření

n = 10 454 731 vyšetření

- Další screeningové vyšetření ženy v daném centru
- První screeningové vyšetření ženy v daném centru

Dvuměsíční interval

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
První	10 045	212 250	258 398	220 196	169 495	226 145	158 265	111 468	129 916	142 376	136 640	141 554	133 650	110 999	102 258	101 568	101 520	107 298	98 313	107 529
Další	0	22	6 484	96 395	170 595	233 418	309 489	323 524	408 213	413 053	465 013	507 587	549 270	567 072	592 721	602 530	596 987	621 211	575 804	635 460
Celkem	10 045	212 272	264 882	316 591	340 090	459 563	467 754	434 992	538 129	555 429	601 653	649 141	682 920	678 071	694 979	704 098	698 507	728 509	674 117	742 989

Převažují další screeningová vyšetření – ženy se vrací do screeningu

V roce 2020 je v důsledku pandemie COVID-19 patrný propad počtu vyšetření v měsících březnu a dubnu

Pokrytí populace mamografickým screeningem

Pokrytí cílové populace mamografickým screeningem

Pokrytí je odhadováno na základě souhrnných počtů screeningových vyšetření:

Původní cílová populace dle vyhlášky 372/2002:

ženy ve věku 45–69 let: 1 782 167 žen

Během screeningového intervalu 24 měsíců (roky 2020 a 2021) bylo provedeno
1 069 182 vyšetření u žen ve věku 45–69 let

Odhadované pokrytí populace (45–69 let)
pravidelným mamografickým screeningem je **60,0 %**

Dle vyhlášky č. 70/2012 (dříve 3/2010 Sb. platná od roku 2010):

všechny ženy starší 45 let

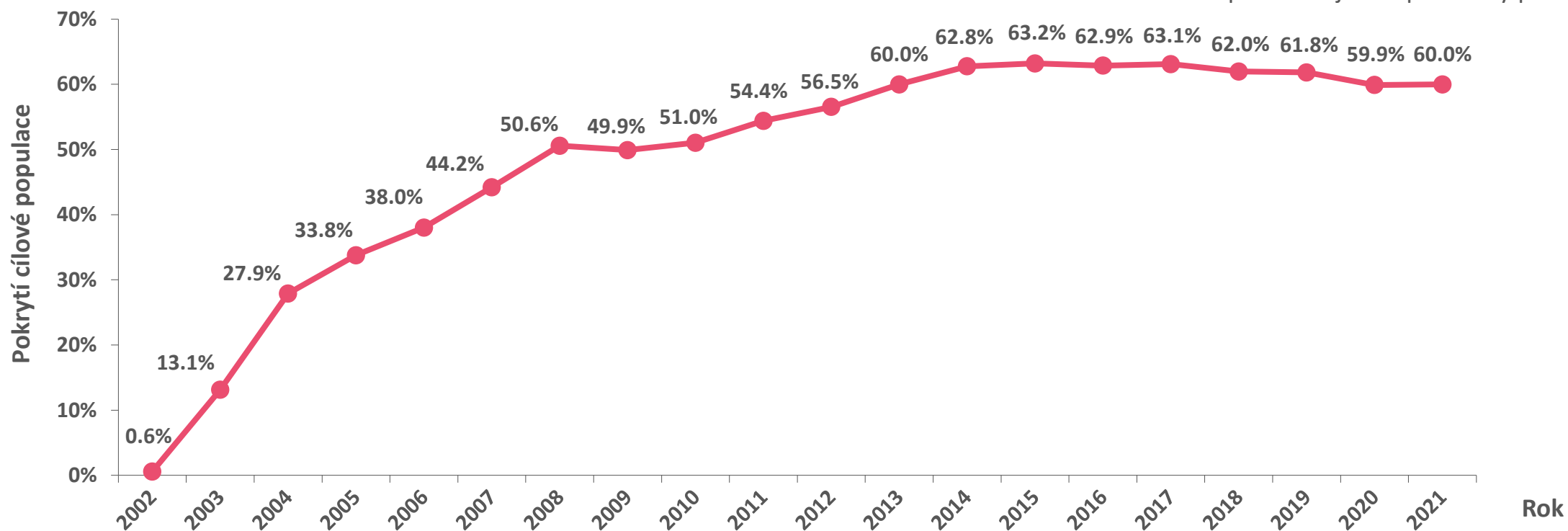
2 671 634 žen, 1 379 099 vyšetření

Odhadované pokrytí: **51,6 %**

Vývoj pokrytí mamografickým screeningem

věková skupina **45–69 let**, rok 2021: 1 782 167

věk představuje věk pacientky při vyšetření

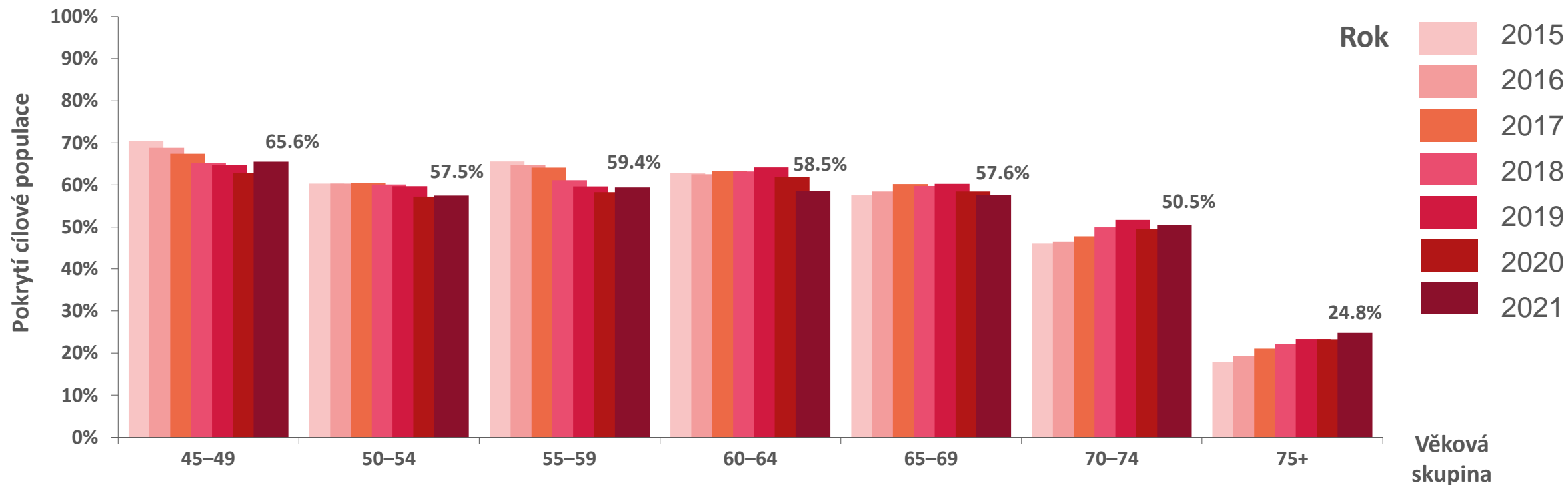

Od roku 2008 je screeningem pokryta přibližně polovina populace ve věku 45–69 let
V posledních letech se pokrytí stabilizovalo na hodnotě přes 60 %, v roce 2020 a 2021 mírně pokleslo, což je způsobeno pandemií COVID-19

Vývoj pokrytí screeningem dle věkových skupin

věková skupina 45+ let, celková cílová populace v roce 2021: 2 671 634

věk představuje věk pacientky při vyšetření

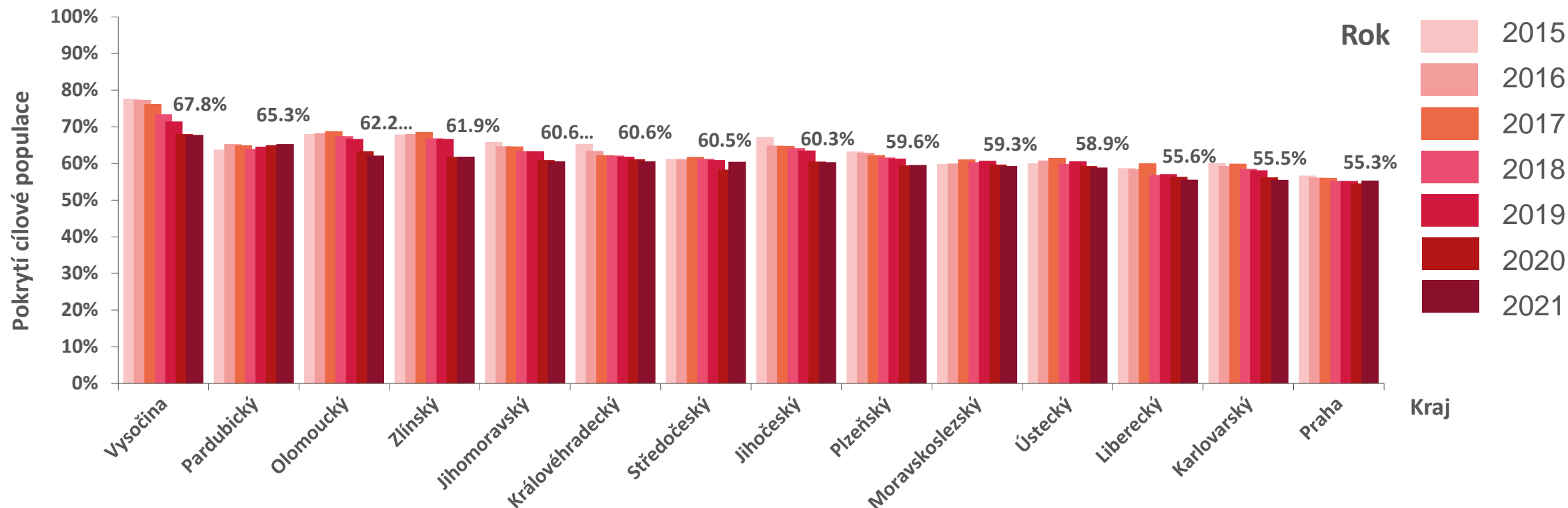
Pokrytí je vyšší u mladších žen, u kterých v posledních letech dochází k poklesu či stabilizaci pokrytí screeningem
U starších žen je patrný růst pokrytí v čase s výjimkou roku 2020

V roce 2021 došlo u téměř všech věkových kategorií k nárůstu pokrytí oproti roku 2020. Tuto skutečnost lze vysvětlit pandemií COVID-19. U žen ve věku 45-49 let a 75+ let bylo pokrytí vyšší než před pandemií COVID-19.

Vývoj pokrytí screeningem dle regionů

věková skupina **45–69 let**, rok 2021: 1 782 167

věk představuje věk pacientky při vyšetření

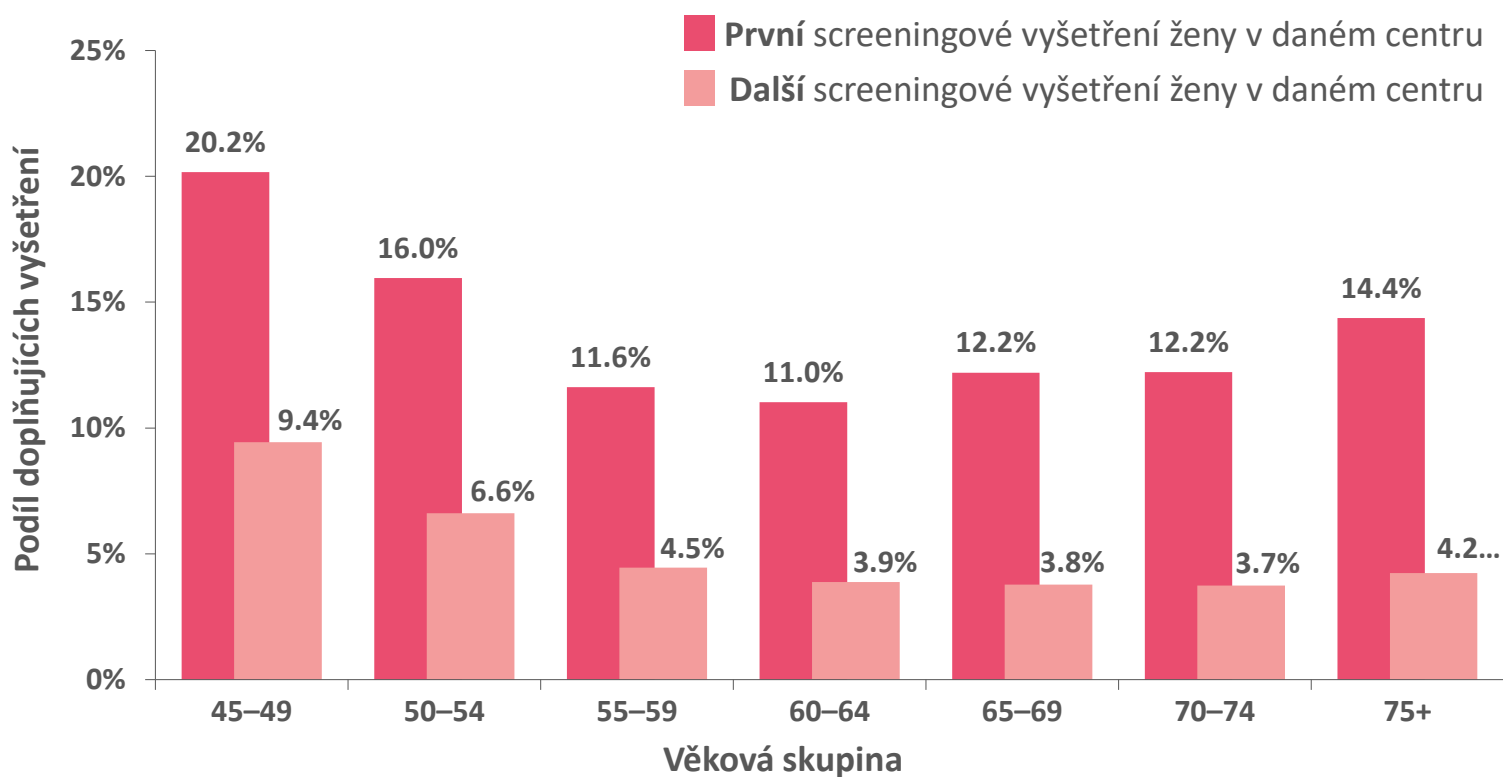
Dlouhodobě neúspěšnější je Kraj Vysočina, avšak v roce 2020 u něj došlo k výraznému poklesu
Největší pokles v r. 2021 oproti předchozímu roku zaznamenal Olomoucký kraj, nejvyšší nárůst Středočeský kraj
Ve většině krajů sledujeme v posledních letech stabilizaci či pokles ve vývoji pokrytí

Základní indikátory kvality mamografického screeningu

Podíl doplňujících vyšetření – dle věku/pořadí vyšetření

věková skupina **45+ let**, **725 011** vyšetření v roce 2021

věk představuje věk pacientky při vyšetření

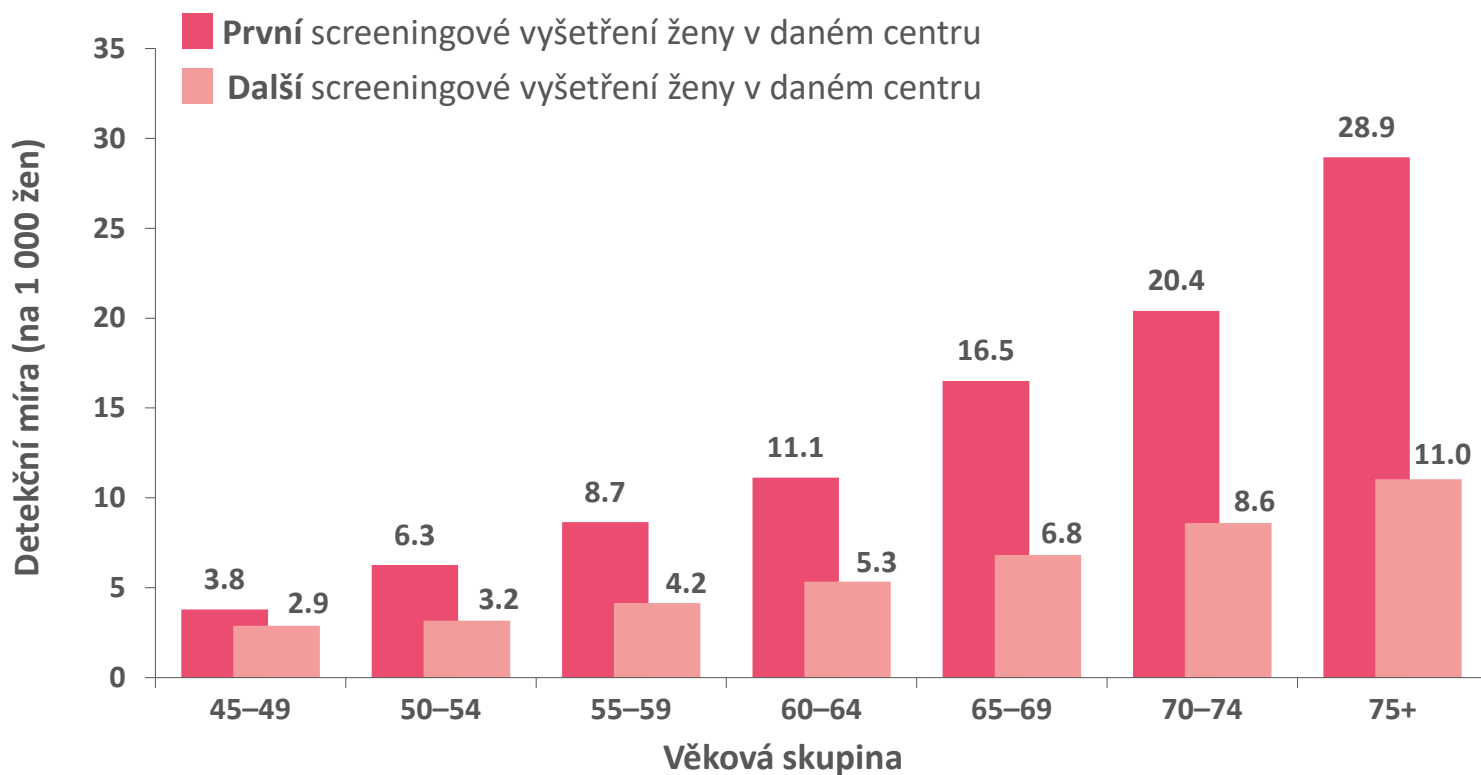

Věk	První screeningové vyšetření		Další screeningové vyšetření	
	Počet vyšetření	Počet doplňujících vyšetření	Počet vyšetření	Počet doplňujících vyšetření
45–49	62 617	12 630	86 432	8 152
50–54	7 664	1 223	94 238	6 234
55–59	5 549	645	98 467	4 386
60–64	4 672	515	91 023	3 535
65–69	5 027	613	102 772	3 887
70–74	4 411	539	88 096	3 296
75+	4 664	670	69 379	2 940

Ukazatel je výrazně závislý na věku a pořadí vyšetření
Doplňující vyšetření jsou častější u mladších žen při prvním vyšetření

Detekční míra – dle věku/pořadí vyšetření

věková skupina **45+ let, 725 011** vyšetření v roce 2021
věk představuje věk pacientky při vyšetření

Věk	První screeningové vyšetření		Další screeningové vyšetření	
	Počet vyšetření	Počet karcinomů	Počet vyšetření	Počet karcinomů
45–49	62 617	237	86 432	250
50–54	7 664	48	94 238	298
55–59	5 549	48	98 467	409
60–64	4 672	52	91 023	486
65–69	5 027	83	102 772	700
70–74	4 411	90	88 096	758
75+	4 664	135	69 379	766

Ukazatel je výrazně závislý na věku a pořadí vyšetření, detekce je častější u starších žen při prvním vyšetření
Počty prvních screeningových vyšetření i nalezených karcinomů jsou s výjimkou nejmladší věkové skupiny nízké, odhady detekční míry jsou více orientační

Poděkování

**DĚKUJEME CENTRŮM
MAMOGRAFICKÉHO SCREENINGU
ZA VÝBORNOU SPOLUPRÁCI
PŘI SBĚRU DAT**

**Projekt informační podpory mamografického
screeningu je realizován s podporou společnosti
AVON Cosmetics, spol. s r.o.**

